

Fátækadømi

Álit um fátækamark

Nær ert tú fátækur?

Tað er spurningurin, sum ferð eftir ferð er sentrum í kjakinum um fátækadømi í Føroyum

Barbara Holm

Redaktørur á Vikuskiftis Sosialinum

Givið er tað, at okkara størsti trupulleiki í Føroyum ikki er fullkomið fátækadømi, tí hóast summi ikki eiga til mat í munni, so eru tey flestu, sum liva í »fátækadømi« í Føroyum, tað vit kalla relativt fátøk. Tað merkir, at tey hava nóg mikið til neyðsynjarvørur so sum mat, klæðir og tak yvir høvdið.

Hesi hava tó mangan ikki ráð til at spæla við í tí sosialt aksepteraða leikinum, sum er lívið í Føroyum.

Kanst tú ímynda tær, at tú noyðist at taka vesipappír við heim frá arbeiðsplássinum, tí tú ikki hevur pengar til ein pakka aftrat?

Ella at tú ikki kann geva tínum barni Danino jogurt við í barnagarð? Ella at tú mást lúgva fyrri tínum floksfeløggunum, tá ið tey bjóða tær í barnaføðingardag, tí mamma hevur ikki ráð til at geva tær 20 krónur við í gávu?

Soleiðis var gerandisdagurin í mong ár fyrri Elisabeth Thomsen og mammu hennara Kristinu. Tær báðar eru nú fluttar til Danmarkar, tí ævigi dysturin um at fáa endarnar at røkka saman, endaði í ruðu-leika, tá ið tær báðar vórðu noyddar at selja húsini.

Í temasiðunum hesaferð kanst tú lesa hvussu Elisabeth Thomsen minnst síni barna og ungdómsár í Føroyum. Tey einu jólini vóru einastandandi góð – tað vóru tey jólini, tá ið Leif Erik fyrri fyrstu ferð kom framvið við jólamati.

Leif Erik er maðurin, tey kalla jólamaðurin. Seinastu mongu árinu hevur hann savnað mat saman, og síðani koyrt runt til figgjargliga sperdar familjur við tí, sum hann hevur. Sí samrøðu við Leif Erik aðrastaðni í temasiðunum.

Nú jólini nærkast eru tey summi, sum gleða seg, meðan onnur – tey á skuggasiðuni í samfelagnum – óttast. Tey óttast fyrri at hava ráð til gávurnar, til matin, til hugnan og alt tað, sum hoyrir jólnum við. Men í komandi ár kunnu tey stúra eitt sindur minni. Umsíðir kemur stuðulin til tey fátøku frá politiska myndugleikanum. Áleið 1500 krónur um mánaðin í serligum stuðli fáa tær mest sperdu familjurnar.

Temasiðurnar hesaferð varpa ljós á fátækadømi í Føroyum. Góðan lesihug.

FÁTÆKADØMIÐ KANN HAVA ÁLVARSAMAR FYLGIJUR FYRI BØRN

– Eitt lív í fátækradømi hevur stórar avleiðingar – ikki bara fyrri tann einstaka, men eisini fyrri samfelagið. Fátækradømi ávirkar avrik hjá børnum á útbúgvingarøkinum og harvið eisini móguleikarnar hjá hesum børnum seinni í lívinum, sigur arbeiðsbólkurin handan álitid um fátækamark

BARBARA HOLM

Kanningar í øðrum londum vísa, at børn, ið vaksa upp í fátøkum familjum, hava verri útlit seinni í lívinum at fáa arbeiði ella at fáa eina útbúgving enn børn, ið vaksa upp í familjum, sum eru figgjargliga væl fyrri. Fortreytirnar hjá hesum børnum at bliva vælvirkandi samfelagsborgarar eru sostatt ikki eins góðar sum hjá øðrum børnum, og tað hevur samfelagsligar avbjóðingar við sær á fleiri økjum.

– Gransking í øðrum londum vísir eisini, at fólk við lágum inntøkum hava vánaligari heilsustøðu enn onnur. Heilsuverkið brúkar lutfalsliga fleiri ressursir upp á hendan bólkinn, enn upp á borgarar annars, og fólk við lágum inntøkum hava lægri livialdur, skrivur arbeiðsbólkurin.

Eisini í norðurlondum, sum hava eitt breitt sosialt trygdarnet, har fólk uttanfyrri arbeiðsmarknaðin eru tryggjað eina inntøku á einum høgum støði samanbórið við aðrar partar av heiminum, er tað viðkomandi at tosa um at fyrirbyggja fátækadømi.

At børn uppliva fátækadømi er ein serligur trupulleiki – bæði fyrri samfelagið og fyrri børnini sjálvi, sum eru rakt av fátækadømi í mun til vaksin, sum uppliva fátækadømi.

At vera fátækur er varandi at vera avmarkaður frá teimum materiellu ressursunum og avmarkaður frá at liva eitt lív, sum er í tráð við alment aksepterað livikor og lívshátt, og tað ikki er móguligt sjálvur at koma úr støðuni«

– Fyrst og fremst hava børnini ikki móguleika sjálvi at gera nakað við støðuna og at koma sær burturúr fátækadømi. Hjá vaksnum er tað serliga langtíðar fátækadømi, sum hevur langtíðar árin, men kanningar vísa, at hjá børnum kann eisini stutt-tíðar fátækadømi hava ávirkan á livikorini seinni í lívinum, skrivur arbeiðsbólkurin.

Tað er ein røð av ymiskum viðurskiftum, sum hava ávirkan á framtíðarútlitini hjá børnum, so sum sosialar- og mentanarligar ressursir hjá foreldrum, og hvussu foreldur raðfesta sínar ressursir o.a.

– Tað kann ikki sigast eintýdugt, hvat ávirkar hvat, men greitt er, at avmarkað figgjargligar rásarúm er eitt týðandi element. Tað vil siga, at umframt menniskjansligu atlitini eru eisini orsökir at síggja fyrirbygging av fátækadømi sum eina løgu fyrri samfelagið, skrivur arbeiðsbólkurin.

Støðan í Føroyum í dag – hvat vita vit um fátækadømi

Í 2014 skrivaði arbeiðsbólkurin álitid, og tí eru øll tølini ikki røtt. Tó er støðan ikki betra seinnu árin. Hildið verður, at enn fleiri fólk fara at søkja um stuðul frá Í menniskjum góður tokki í ár, enn undanfarin ár.